

гендерної рівності та європейського законодавства. Загалом, вона має на меті подолати гендерну нерівність та дискримінацію на всіх рівнях освіти, запроваджуючи зміни у структурно-організаційному та змістовно-процесуальному аспекті.

Таким чином, з часу отримання Україною незалежності було прийнято чимало нормативно-правових актів, які прямо чи опосередковано стосуються забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків у сфері вищої освіти. Безумовно, формування та реалізація сучасної української гендерної освітньої політики залежить від розробки та прийняття ефективного гендерного законодавства в рамках євроінтеграційного курсу нашої держави. Визначення та закріплення на законодавчому рівні механізмів з вирішення проблеми гендерної нерівності в сфері вищої освіти, яка є суттєвою перешкодою на шляху кар'єрного та професійного зростання як жінок, так і чоловіків, ще більше наблизить Україну до повноправного членства в ЄС та підтвердить її статус демократичної та правової держави.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.01.2023).

2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення: 16.01.2023).

3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 16.01.2023).

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 16.01.2023).

5. Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 р. № 752-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 17.01.2023).

6. Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.12.2022 р. № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 17.01.2023).

Павловська Н. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна*

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В СИСТЕМІ ПРАВОСУДДЯ

В сучасних умовах соціально-економічних перетворень, гендерна рівність набула чіткого окреслення у різних сферах життєдіяльності. Зокрема, і в публічній площині, а в саме і в судовій.

Співвідношення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок впливають, в першу чергу, на дотримання принципу верховенства права. Тривалий час, юридична професія вважалася винятково чоловічим видом діяльності, однак останнім часом тенденція змінюється. Варто наголосити, що поняття гендерної рівності є відносно новим для

суддівського професійного середовища. І хоча певні спроби щодо окреслення гендерної проблематики у сфері правосуддя проглядаються у фаховій літературі, однак ці питання вимагають подальшого, більш глибокого вивчення.

На думку науковців, існує відсутність чіткої, структурованої системи статистичних даних у суддівському корпусі, визначених саме за критерієм гендерності. Відсутність належної гендерної статистики у суддівській сфері значно поглиблює невирішеність цього питання, оскільки саме статистичні дані є інструментом стимулювання змін, в перше чергу на законодавчому рівні. Вони є необхідною складовою аналізу будь-якої суспільної проблеми, а також підставою для розробки програм і проектів, оцінки ефективності дій тощо [1].

Наявні гендерні стереотипи у судовій сфері не дають змоги жінкам повною мірою проявити професіоналізм і реалізувати свій потенціал. Дослідження представництва жінок у суддівській професії вимагає детального вивчення, так як є показником залучення жінок до процесу прийняття важливих рішень. Більше того, вже в самому законодавчому визначенні суддя трактується як особа, яка наділена повноваженнями здійснювати правосуддя, зокрема, шляхом прийняття відповідних рішень.

Досягнення гендерної рівності можливе лише у випадку подолання існуючих стереотипів шляхом активної співпраці із ЗМІ та вироблення якісно нового інструментарію протидії гендерній дискримінації у судовій сфері.

Законодавче трактування судді як особи, яка наділена повноваженнями здійснювати правосуддя, зокрема, шляхом прийняття відповідних рішень. Більше того, це надзвичайно важливі, вольові рішення, котрі здійснюють істотний вплив не лише на окремих індивідів, а й на суспільство в цілому. Безперечно, системі судочинства потрібний час, інформаційні та інші ресурси для усвідомлення та подальшого впровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у судовій сфері.

Відповідно до шостого показника Бангалорських принципів поведінки суддів, схвалених Резолюцією Економічної і Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 р., компетентність та старанність є необхідними умовами для виконання суддею своїх обов'язків, а належна професійна підготовка становить собою гарантію незалежності та безсторонності суддів, а також є неодмінним критерієм поваги суспільства до судової влади. Маючи великий запас потенціалу, відповідаючи вимогам зазначеним у Бангалорських принципах, жінки-судді потребують лише дієвого механізму його реалізації на практиці [2, с. 22].

Аналіз вищенаведених положень дозволяє розробити низку рекомендацій щодо забезпечення гендерної рівності у судовій сфері:

- впровадження гендерної спрямованості у матеріалах програм підготовки суддів,
- вивчення питання гендерної рівності в процесі здійснення правосуддя, як одного з елементів професійної освіти,
- підготовка бази статистичних даних для розуміння масштабу та природи проблеми гендерної нерівності,
- підготовка та аналіз законодавчих актів, спрямованих на реалізацію рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, як членів суддівського корпусу,
- розробка якісно нового інструментарію протидії гендерній дискримінації у судовій сфері, яка базується на міжнародно-правовому досвіді,
- проведення масштабних інформаційних кампаній у ЗМІ, спрямованих на подолання гендерних стереотипів та упереджених думок щодо соціальних ролей чоловіків і жінок.

Отже, враховуючи той факт, що судова гілка влади відіграє унікальну роль в демократичному розвитку держави та є гарантом стабільності суспільних відносин, досягнення гендерної рівності саме в цій сфері потребує першочергової уваги суспільства.

Список використаних джерел:

1. Доступ жінок до правосуддя: довідник юристів-практиків URL: <https://rm.coe.int/methodology-womens-access-to-justice-ukr-pgg/16809c828d>
2. Фулей Т.І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя. Вид. 2-ге, випр./Т.І.Фулей. К.: ВАІТЕ, 2016. 180 с.

Падалка М. А.,
*асистент кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ОСВІТІ В УКРАЇНІ

Питання гендерної рівності у вищій освіті має дуже велике значення, при цьому також є недостатньо дослідженим. Всі наукові праці, присвячені освіті, не вказують на гендерну обумовленість даного інституту. Гендерний аналіз українського суспільства звертає увагу на проблеми, які гальмують формування в Україні гендерної політики та зумовлюють необхідність активного втручання з боку держави.

Наявність гендерної нерівності у сфері вищої освіти сьогодні є нагальною проблемою суспільства загалом. І якщо на теренах України вирішення цієї проблематики має дещо формалізоване значення, сформоване більш на теоретичних постулатах її вирішення, то в зарубіжних країнах, зокрема Німеччині, Великобританії та Франції, програми усунення гендерних протиріч у сфері вищої освіти реалізуються вже протягом тривалого часу [4, с. 196].

Важливими документами у сфері гендерної рівності є Європейська конвенція про захист прав і основних свобод 1950 року та Декларація про рівність між жінками і чоловіками 1988 року.

Питання рівності в освіті підіймалися за останні роки в наступних рекомендаціях КМ РЄ державам-членам: про збалансовану участь жінок і чоловіків у процесі прийняття рішень у сфері політики та суспільному житті (Recommendation (CM/Rec(2003)3)); із питань комплексного (гендерного) підходу в освіті (Recommendation (CM/Rec(2007)13)); щодо стандартів і механізмів із гендерної рівності (Recommendation (CM/Rec(2007)17)); імплементації рекомендації з питань комплексного підходу в освіті державами-членами (Recommendation (CM/Rec(2012)13)) [2, с. 271].

Найбільш важливими у створенні стандартів гендерної рівності в галузі освіти, прийнято вважати рекомендацію КМ РЄ (CM/Rec(2007)13) щодо «Врахування гендерної проблематики в освіті» яка звертає особливу увагу на вирішення проблеми нерівності в освіті саме за ознакою гендеру. У рекомендації вказується про існування гендерної проблеми на всіх рівнях системи освіти. При цьому першоосновою вказаних питань виступає саме стереотипні уявлення про роль чоловіків та жінок.

У даному контексті також варто згадати рекомендації урядам держав-членів щодо посилення заходів у напрямку імплементації гендерного підходу на всіх рівнях освіти та педагогічної освіти з метою досягнення де-факто гендерної рівності та підвищення якості освіти. При цьому рекомендації зазначають певні сфери і заходи, які необхідно здійснити для досягнення поставленої цілі [2, с. 272].

У 2016 році було проведено дослідження серед студентів Київського національного університету ім. Тараса Шевченка щодо відмінностей у ставленні, за статевою належністю,